AGENȚIA DE DEZVOLTARE REGIONALĂ CENTRU

Dezvoltare regională

ADR Centru

AGENȚIA DE DEZVOLTARE REGIONALĂ

Buletin INFORMATIV

Nr. 11
1 – 30 noiembrie 2011

Din cuprinsul acestei ediții:

- **Vizită de studiu la Călăraşi** ➡ *pag.2*
- **Va fi creat Consiliul de Bazin al rîului Bîc** ➡ *pag.3*
- **Masă rotundă la Ungheni** ➡*pag.3*
- **Servicii de proiectare finisate în cadrul proiectului de la Rezeni**➡*pag. 4*
- **Prima şedinţă de lucru privind actualizarea Strategiei de dezvoltare economică şi de atragere a investiţiilor în domeniul sanitaţiei pentru Bazinul Nârnova** ➡*pag 4*
- **Atelier de lucru privind armonizarea proiectului de execuţie al depozitului de deşeuri menajere solide „Depozitul de DMS în Şoldăneşti”**➡*pag 5*
- **Masă rotundă la Cojuşna** ➡ *pag .6*
- **Strategii regionale de gestionare a deşeurilor solide** ➡*pag. 7*
- **Şedinţă de lucru în cadrul proiectului de la Teleneşti** ➡*pag. 8*
- **Lucrări recepţionate în cadrul proiectului de la Călăraşi** ➡ *pag. 8*
- **Dezvoltarea regională – provocări şi realităţi**➡ *pag. 9*
- **Al II-lea apel de propuneri de proiecte în cadrul Programului Operaţional Comun România-Ucraina-Republica Moldova** ➡ *pag. 10*
- **Descoperim Regiunea Centru. Complexul arheologic Orheii Vechi**➡ *pag. 11*

Vizitită de studiu la Călăraşi

Agenţia de Dezvoltare Regională Centru a organizat la 18 noiembrie, o vizită de studiu în cadrul proiectului „Asigurarea dezvoltării durabile şi prevenirea poluării resurselor naturale prin reconstrucţia staţiei de epurare a apelor reziduale, reconstrucţia şi extinderea reţelelor de apă şi canalizare". În cadrul aceste vizite au participat reprezentanţi ai autorităţilor publice locale de nivelul I şi II, reprezentanţi ai întreprinderilor municipale şi prestatori de servicii comunale din toată Regiunea de Dezvoltare Centru (RDC).

Obiectivul general al vizitei a fost schimbul de experienţă şi cunoştinţe în domeniul aprovizionării cu apă şi canalizare la nivel municipal şi regional.

Directorul ADR Centru, Tudor Meşină a menţionat în cuvîntul de salut că asemenea vizite sunt binevenite şi vor spori schimbul de experienţă între specialiştii din acelaşi domeniu din Regiunea de Dezvoltare Centru. Totodată, directorul agenţiei a prezentat şi aspectelele de prezent şi perspectivă ale domeniului de dezvoltare a reţelelor de apă şi canalizare în cadrul RDC.

În cadrul vizitei participanţii au avut posibilitatea să viziteze staţiile de pompare şi epurare şi să ia cunoştinţă de mecanismul de funcţionare acestora. Directorul Întreprinderii Municipale Gospodăria comunal-locativă Călăraşi,

Gheorghe Mutu a explicat întregul proces de funcţionare a sistemului de epurare a apelor reziduale în oraşul Călăraşi. Participanţi în cadrul acestei vizite a relatat că asemenea vizite sunt un bun prilej pentru schimb de experienţă şi generare de idei de proiecte în acest domeniu.

Amintim că solicitantul proiectului „Asigurarea dezvoltării locale durabile şi prevenirea poluării resurselor naturale prin reconstrucţia staţiei de epurare a apelor reziduale, reconstrucţia şi extinderea reţelelor de apă şi canalizare" este Consiliul raional Călăraşi. Obiectivul general al proiectului este asigurarea dezvoltării locale durabile prin prevenirea poluării resurselor naturale.

Va fi creat Consiliul de Bazin al rîului Bîc

Posibilitatea creării Consiului de bazin al

rîului Bîc a fost subiectul de discuţie în cadrul unei

şedinţe cu primarii din raionul Străşeni. Specialişti din cadrul ADR Centru şi Centrului Naţional de Mediu au explicat posibilitatea şi necesitatea creării unui asfel de consiliu. Participanţii la şedinţă au fost informaţi de faptul că această structură este democratică şi pot să se implice APL-urile, organele competente, utilizatorii de apă şi ONG-uri la elaborarea şi realizarea Planului de Management pe rîul Bîc şi a altor iniţiative de protecţie şi reabilitare a rîului.

Directorul Centrului Naţional de Mediu, Ina Coşeru a menţionat că acest Consiliu de Bazin este un instrument important care poate fi folosit pe deplin pentru protecţia resurselor de apă în regiunea de dezvoltare centru.

Consiliul de Bazin va fi un organ consultativ sub-bazinal obştesc, creat pentru bazinul rîului Bîc, care traversează trei raioane din Regiunea de Dezvoltare Centru: Călăraşi, Străşeni şi Anenii Noi şi va colabora permanent cu alte instituţii de resort pe problemele promovării şi implementării politicii în domeniul apelor, precum şi utilizării raţionale şi protecţiei resurselor de apă din bainul rîului Bîc. Una din primele sarcini ale acestui consiliu va fi elaborarea Planului de management al rîului Bîc.

Asemenea şedinţe vor fi desfăşurate şi în raioanele Anenii Noi şi Călăraşi, iar şedinţa de lansare a acestui consiliu este prevăzută pentru luna decembrie.

Menţionăm că un exemplu de Consiliu de Bazin, care este funcţionabil poate servi Consiliul de Bazin al rîului Cubolta.

Masă rotundă la Ungheni

La Ungheni a avut loc masa rotundă cu genericul „Actualizarea propunerii de proiect : Apă potabilă pentru 12000 de locuitori pentru 12 localităţi defavorizate”.

Scopul acestei mese rotunde a fost actualizarea propunerii de proiect în conformitate cu priorităţile şi cerinţele de finanţare ale FNDR.

La activitate au participat specialiştii ADR Centru, reprezentanţi ai Consiliului raional şi primarii ai localităţilor partenere la acest proiect.

Directorul ADR Centru Tudor Meşină a menţionat faptul că astefel de mese rodunde vor fi organizate pentru proiectele propuse spre finanţare în 2012. Dumnealui a amintit faptul

că acoperirea financiară, pregătirea documentaţiei tehnice, importanţa regională, sunt cîteva dintre criteriile pe care trebuie să le întrunească un proiect acceptat spre finanţare din Fondul Naţional pentru Dezvoltare Regională.

Participanţii la masa rotundă au pus în discuţie

propunerea de proiect pentru a revedea actualizarea planului de activităţi şi a bugetului propunerii respective. Totodată, s-a analizat varianta iniţială a proiectului şi posibile modificări şi ajustări. În cadrul discuţiilor, participanţii au analizat şi posibilitatea dezvoltării unui sistem eficient de gestionare a reţelei de aprovizionare cu apă în cadrul proiectlui.

În final, au fost analizate responsabilităţile şi contribuţia partenerilor de proiect.

Servicii de proiectare finisate în cadrul proiectului de la Răzeni

Proiectul de execuţie pentru reabilitatea drumului R29 Bender-Căinari-Răzeni M3, km 46=990 – km 55+320 cu

acces spre satul Mileştii Noi L456 a fost finisat. Acesta a fost prezentat de către executor în cadrul unei şedinţe desfăşurate la ADR Centru.

Acesta cuprinde documentele tehnice privind execuţia serviciilor de proiectare la drumul din

cadrul proiectului „Construcţia capitală a porţiunii de drum de 12 km pentru 7 localităţi din regiunea Centru - acces direct la magistrala de rang naţional". Totodată responsabilii din cadrul SRL „Universons" au prezentat şi proiectul privind organizarea rutieră a drumului.

La eveniment au fot prezenţi aplicantul şi partenerii, primari ai localităţilor Răzeni, Gangura, Cărbuna, Căinari; reprezentaţi ai serviiciilor de resort din raionul Ialoveni „Union Fenosa", „Drumuri Ialoveni", „Ialoveni-Gaz" etc. Participanţii la şedinţă au pus în discuţie proiectul şi l-au analizat din perspectivele situaţiei pentru fiecare localitate în perspectiva de executare.

Prima şedinţă de lucru privind actualizarea Strategiei de dezvoltare economică şi de atragere a investiţiilor în domeniul de sanitaţie pentru Bazinul Nîrnova

La 23 noiembrie curent, Asociaţia obştească „Solidaritate Europeană pentru Apă în Moldova" (SEAM) în parteneriat cu Consiliul Raional Nisporeni a organizat prima şedinţă de lucru privind actualizarea Strategiei de dezvoltare economică şi de atragere a investiţiilor în domeniul de sanitaţie pentru Bazinul Nîrnova.

La şedinţă au participat reprezentanţi din domeniile prioritare pentru gestionarea sanitaţiei în bazin: administraţia publică raională şi locală, învăţământ şi educaţie, sănătate, ecologie,

agricultură, economie, sector privat, sector asociativ,

tineret şi reprezentanţi ai structurilor: ADR Centru, GIZ şi ApaSan. Din cadrul ADR Centru, la atelier a participat şeful secţiei managementul proiectelor Ungureanu Eduard.

Şedinţa a antrenat în mod participativ actorii cheie în stabilirea situaţiei reale, realizărilor, problemelor şi provocărilor în domeniul sanitaţiei pentru bazinul Nîrnova, cu scopul final de a elabora un plan strategic de investiţii prioritare în domeniul sanitaţiei la nivel de bazin.

Totodată, s-a discutat metodologia de actualizare a Strategiei de dezvoltare economică şi de atragere a investiţiilor în domeniul de sanitaţiei pentru bazinul Nîrnova. Urmează a fi creat grupul de lucru. Actualizarea documentului va fi una participativă, bazată pe principii democratice, care va antrena în egală măsură toţi actorii cheie din bazin. Strategia de dezvoltare economică şi de atragere a investiţiilor în domeniul de sanitaţiei pentru bazinul Nîrnova va constitui un document strategic la nivelul bazinului pentru următorii ani, cu posibilitatea extinderii acestuia la nivel de raion, cu scopul facilitării atragerii investiţiilor la nivel local şi de bazin în domeniul sanitaţiei.

Evenimentul este parte componentă a Convenţiei de Cooperare Descentralizată în domeniul Sanitaţiei în raionul Nisporeni dintre asociaţia obştească „Solidaritate Europeană pentru Apă” (SEE), Franţa, asociaţia obştească „Solidaritate Europeană pentru Apă în Moldova” (SEAM), Consiliul Raional Nisporeni şi Sindicatul Interdepartamental pentru Canalizare al Aglomeraţiei Pariziene (SIAAP) Franţa.

Atelier de lucru privind armonizarea proiectului de execuţie al depozitului de Deşeuri Menajere Solide „Depozitul DMS în Şoldăneşti”

La 9 noiembrie, în incinta Consiliului Raional Ialoveni a avut loc Atelierul de lucru privind armonizarea proiectului de execuţie al depozitului de Deşeuri Menajere Solide „Depozitul DMS în Şoldăneşti" din cadrul proiectului „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova", organizat de Agenţia de Dezvoltare Regională Centru, în parteneriat cu Agenţia de Cooperare Internaţională a Germaniei (GIZ). La eveniment au participat reprezentanţi ai Ministerului Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor, Ministerului Mediului, Inspectoratul Ecologic de Stat, agenţiile teritoriale de ramură, IPS Iprocom şi reprezentanţii autorităţilor publice locale.

ADR Centru

În cadrul atelierului Victor Bufteac, consultant GIZ, a prezentat obiectivul programului şi suportul specific al Asistenţei Tehnice GIZ în cadrul proiectului.

Igor Malai, director adjunct al Direcţiei Generale Dezvoltare Regională a MDRC a menţionat importanţa şi rolul proiectului respectiv pentru dezvoltarea unui sistem ecologic integrat de gestionare a deşeurilor la nivel regional.

În contextul discuţiilor Alexandru Tinică, primarul oraşului Şoldăneşti, a prezentat situaţia generală în domeniul managementului deşeurilor solide în raion şi impactul proiectului respectiv asupra

oraşului Şoldăneşti şi a celor 7 localităţi implicate în derularea lui.

Ewald Spitaler, expert tehnic internaţional, a evaluat situaţia tehnică curentă a proiectului de execuţie a depozitului de deşeuri menajere solide (DMS) faza I, elaborat de către IPS Iprocom şi rezultatele investigării efectuate. În cadrul prezentării sale, d-nul Spitaler a specificat care sunt cerinţele europene minime obligatorii de respectat atunci cînd se elaborează un proiect de execuţie pentru depozite DMS.

Participanţii s-au implicat activ în dezbateri referitor la rezultatele prezentate şi aplicabilitatea lor tehnică, dar şi referitor la abordarea regională a acestui depozit, împărţite în mai multe faze de extindere.

Proiectul de execuţie a depozitului DMS Şoldăneşti se elaborează cu suportul tehnic şi financiar de către GIZ Moldova.

ADR Centru încurajează posibilităţile de extindere ale proiectului respectiv, dar şi perspectivele implementării proiectelor similare în celelalte raioane ale Regiunii de Dezvoltare Centru, cu acordarea suportului şi consultanţei necesare pentru potenţialii aplicanţi.

Masă rotundă la Cojuşna

La Cojuşna a avut loc masa rotundă cu genericul „Actualizarea propunerii de proiect: Poligon modern de depozitare a deşeurilor - necesitate vitală pentru protecţia mediului ambiant”. Scopul acestei mese rotunde a fost actualizarea propunerii de proiect în conformitate cu priorităţile şi cerinţele de finanţare ale FNDR.

La activitate au participat specialiştii ADR Centru, reprezentanţi ai admistraţiilor publice locale şi partenerii de proiect Î.M.”Salubr Sireţi”, Î.M.”Salubr Cojuşna”. Specialiştii ADR Centru au amintit participanţilor faptul că acoperirea financiară, pregătirea documentaţiei tehnice, importanţa regională, sunt cîteva dintre criteriile pe care trebuie să le întrunească un proiect acceptat spre finanţare din Fondul Naţional pentru Dezvoltare Regională.

Participanţii la masa rotundă au pus în discuţie

propunerea de proiect pentru a revedea actualizarea planului de activităţi şi a bugetului propunerii respective. Totodată, s-a analizat varianta iniţială a proiectului şi posibile modificări şi ajustări. În cadrul discuţiilor, participanţii au analizat şi posibilitatea dezvoltării unui sistem eficient de gestionare a deşeurilor menajere solide (DMS) în cadrul proiectului.

În final, au fost analizate responsabilităţile şi contribuţia partenerilor de proiect.

Strategii regionale de gestionare integrată a deşeurilor solide

La începutul lunii, directorul ADR Centru Tudor Meşina şi specialistul în planificare

strategică şi programare Ala Bragoi au participat la Conferinţa de prezentare a Strategiei de gestionare integrată a deşeurilor solide pentru Regiunea de Dezvoltare Sud, organizată de Ministerul Mediului în cooperare cu Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor. La eveniment au participat oficiali ai Ministerului Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor, Ministerului Mediului, administraţiilor publice locale din sudul ţării, donatorii şi partenerii de dezvoltare.

În cadrul evenimentului au fost prezentate rezultatele proiectului de gestionare integrată a deşeurilor pentru cele 8 raioane din Regiunea de Dezvoltare Sud, care s-a desfăşurat pe parcursul perioadei martie 2010 - septembrie 2011. În procesul activităţii de elaborare a strategiei au fost evidenţiate mai multe impedimente ce ţin de mecanismul de gestionare a deşeurilor în Republica Moldova, printre care neconcordanţa între strategiile de dezvoltare socio-economică a localităţilor şi Strategia de gestionare integrată a deşeurilor solide pentru Regiunea de Dezvoltare Sud. Imperfecţiunile depistate urmează a fi înlăturate cu perspectiva aprobării şi implementării cu succes în continuare a Strategiei menţionate.

Importanţa evenimentului rezidă în faptul că proiectul nu presupune a fi unul separat, ci se planifică iniţierea procesului de replicare a Strategiilor similare în Regiunile de Dezvoltare Centru şi Nord pentru perioada februarie-martie 2012. Astfel, în baza experienţei Regiunii de Dezvoltare Sud, precum şi a partenerilor de dezvoltare din Europa, Agenţia de Dezvoltare Regională Centru este deschisă pentru monitorizarea implementării proiectelor similare şi în Regiunea de Dezvoltare Centru.

Şedinţă de lucru în cadrul proiectului de la Teleneşti

Reprezentanţii ADR Centru au participat la o şedinţă de lucru cu beneficiarul şi partenerii proiectului „Managementul deşeurilor menajere în localităţile din raionul Teleneşti şi

Sîngerei". Scopul întrunirii a fost transmiterea către beneficiari a containerelor şi pubelelor achiziţionate în cadrul proiectului. Acestea vor ajunge la ei după semnarea unui contract de comodat între administraţia publică locală şi ADR Centru.

Containerele vor fi repartizate conform proiectului. Astfel,Ciulicani va primi 16 eurocontainere, Budăi – 18 eurocontainere, Ineşti – 20 eurocontainere, Prepeliţa – 20 eurocontainere, Verejeni – 20 eurocontainere, Băneşti – 28 eurocontainere şi primăria oraşului Teleneşti – 101 eurocontainere.

Tudor Meşină, directorul ADR Centru a menţionat acest proiect se implementează cu paşi siguri şi că fiecare din activităţi se desfăşoară conform planului stabilit.

Pe parcursul discuţiilor s-a ajuns la problema asigurării protecţiei acestor containere. Primarul oraşului Teleneşti a menţionat că fiecare primărie partener în cadrul proiectului va trebuie să asigure protecţia şi siguranţa acestor containere.

Proiectul „Managementul deşeurilor menajere în localităţile din raionul Teleneşti şi Sângerei", aplicant Primăria oraşului Teleneşti este finanţat din Fondul Naţional de Dezvoltare Regională, costul total estimându-se la 4.974.300 lei. Scopul proiectului este ameliorarea calităţii vieţii a populaţiei localităţilor din r. Teleneşti şi Sângerei: or. Teleneşti, s. Ineşti, Băneşti, Budăi, Ciulucani, Verejeni şi Prepeliţa.

Lucrări recepţionate în cadrul proiectului de la Călăraşi

La Călăraşi a fost organizată recepţia la terminarea lucrărilor în cadrul proiectului „Asigurarea dezvoltării locale durabile şi prevenirea poluării resurselor naturale prin reconstrucţia staţiei de epurare a apelor reziduale, reconstrucţia şi extinderea reţelelor de apă şi canalizare"pentru obiectele „Staţia de pompare nr.1, Staţia de pompare locală, reţelele exterioare de canalizare". Recepţia fost organizată de o comisie formată din membri ai instituţiilor desconcentrate din raionul Călăraşi, reprezentanţi ADR Centru şi ai instituţiilor responsabile de executarea lucrărilor.

Comisia a efectuat vizite la staţiile de pompare unde au evaluat calitatea lucrărilor efectuate. În urma vizitelor comisia de recepţie a constatat că lucrările sunt îndeplinite conform documentaţiei de proiect. În cadrul verificării sau depistat unele neajunsuri care vor fi înlăturate pînă la recepţia finală.

Lucrările de construcţii şi reconstrucţii a obiectelor din cadrul acestui proiect sunt executate de SRL „Polimer Gaz Construcţii".

Amintim că solicitantul proiectului „Asigurarea dezvoltării locale durabile şi prevenirea poluării resurselor naturale prin reconstrucţia staţiei de epurare a apelor reziduale, reconstrucţia şi extinderea

reţelelor de apă şi canalizare" este Consiliul raional Călăraşi. Obiectivul general al proiectului este

asigurarea dezvoltării locale durabile prin prevenirea poluării resurselor naturale. Suma totală a proiectului este de 27 711,3 mii lei, din care 25473,05 mii lei vor fi finanţate din Fondul Naţional de Dezvoltare Regională iar 2 238,25 mii lei – contribuţia Consiliului Raional Călăraşi.

Dezvoltarea regională – provocări şi realităţi

La 30 noiembrie a avut loc masa rotundă de încheiere a proiectului "Susţinerea Dezvoltării Regionale în Moldova: oportunitate pentru stimularea dezvoltării societăţii civile", implementat de Centrul Analitic Independent „Expert-Grup" şi Agenţia Tehnologică CzechINVENT cu susţinerea financiară a Ministerului Afacerilor Externe a Republicii Cehe şi Fundaţia Soros în cadrul programului Est-Est: Parteneriat fără frontiere.

Au fost analizate 4 propuneri de proiect ce ţin, nemijlocit de dezvoltarea Regiunii de Dezvoltare Centru (RDC). Grupul care a analizat aceste propuneri a avut următoarea componenţă: directorul general al Agenţiei Tehnologice cehe Czech INVENT, René Samek, Manfred Hellmich, consultant superior în cadrul Czech INVENT, Iulia Sîrghi-Zolotco, director Serviciu administrativ, financiar şi comunicare al Centrului Analitic Independent EXPERT-GRUP, împreună cu alţi invitaţi.

Printre persoanele selectate pentru această etapă este şi specialistul în probleme strategice şi planificare din cadrul ADR Centru, Ala Bragoi, care a prezentat ideea de proiect "Dezvoltarea unui sistem actualizat de documente de planificare regionale". Celelalte idei de proiecte au fost prezentate

de Alexandru Ambros, primarul oraşului Ungheni şi Svetlana Ciobanu, Director Centrul Regional de Dezvoltarea Durabilă - "Implementarea unui sistem de siguranţă şi informare în traficul rutier", Claudia Pletea, preşedinte al Asociaţiei Femeilor "Iniţiativa" - "Centrul de Educaţie şi Dezvoltare Regională", Ghenadie Scobioală, Preşedinte ONG "Rural-Info" - "Dezvoltarea de capacităţi ale localităţilor din raionul Aneni i Noi în domeniul dezvoltării regionale".

Propunerile prezentate, elaborate în baza replicării experienţei şi know-how-ului ceh, urmează a fi perfecţionate, promovate şi propuse spre finanţare potenţialilor investitori.

ADR Centru

Al doilea apel de propuneri de proiecte în cadrul Programului Operaţional Comun România–Ucraina–Republica Moldova 2007-2013

Programul Operaţional Comun România – Ucraina – Republica Moldova 2007 – 2013

Prioritatea 1: *Către o economie mai competitivă în zona de frontieră;*

Prioritatea 2: *Mediul şi pregătirea pentru situaţii de urgenţă;*

Prioritatea 3: *Promovarea activităţilor People to People*

Ministerul Dezvoltării Regionale şi Turismului din Romania, în calitate de Autoritate Comună de Management a Programul Operaţional Comun România – Ucraina – Republica Moldova 2007-2013, solicită propuneri de proiecte pentru Prioritatea 1:Către o economie mai competitivă a zonei de frontieră, Prioritatea 2: Mediul şi pregătirea pentru situaţii de urgenţă şi Prioritatea 3: Promovarea activităţilor people-to-people, în aria eligibilă a programului, proiecte care vor beneficia de asistenţă financiară din Programul Operaţional Comun România – Ucraina – Republica Moldova 2007-2013. Ghidurile solicitanţilor pot fi consultate la sediul MDRT, str. Apolodor nr. 17, Sector 5, Bucureşti, România, la sediile Secretariatului Tehnic Comun al programului: Biroul Regional pentru Cooperare Transfrontaliera Suceava, str. Dragos Voda nr. 22, Biroul Regional pentru Cooperare Transfrontaliera Iasi, str. Pacurari nr. 110 precum şi la adresele de internet: https://webgate.ec.europa.eu/europeaid/online-services/index.cfm?do =publi. welcome şi http://www.ro-ua-md.net.

***Termenul limită** de depunere a proiectelor este **30 ianuarie 2012**.*

Sesiunile de informare pentru această licitaţie de propuneri de proiecte vor avea loc conform graficului:

Bălţi - 29.11.2011

Edineţ - 30.11.2011

Soroca - 16.12.2011

Chişinău - 28.11.2011

Cahul - 9.12.2011

Descoperim Regiunea Centru

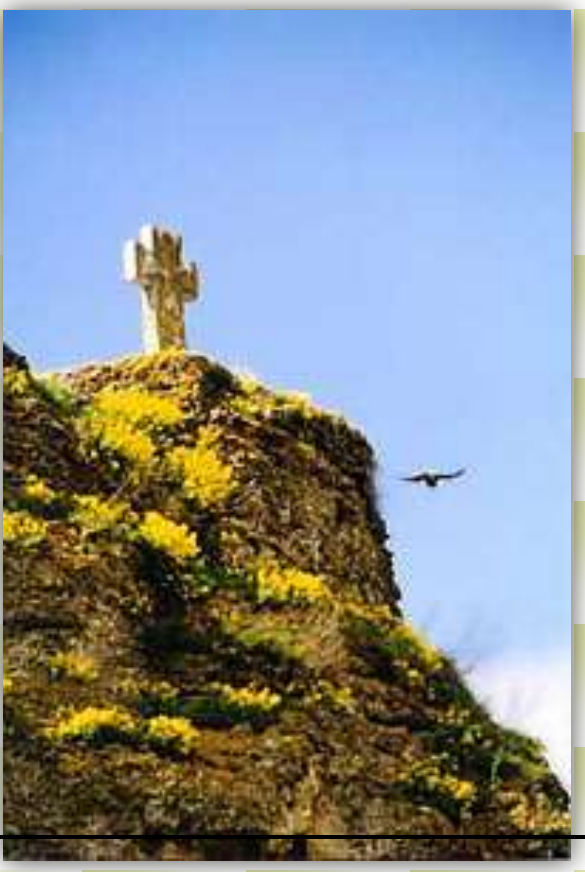
Complexul arheologic Orheiul Vechi

Complexul arheologic Orheiul Vechi este amplasat în valea râului Răut, un afluent de dreapta al Nistrului, între satele Trebujeni și Butuceni, raionul Orhei, la distanța de 60 km spre nord-est de la orașul Chișinău, într-o zonă istorico-geografică bine delimitată, vestită și constientizată de către autohtoni din timpurile străvechi drept Codrii Orheiului sau Țara Orheiului - care reprezenta în vremurile istorice o unitate teritorial-administrativă distinctă ce se includea perfect în șirul multiplelor țări medievale românești din imensul spațiu carpato-nistrean. La Orheiul Vechi natura și civilizația umană s-au impletit organic, formand un tablou perfect al lucrărilor lor milenare.

Numele rezervației arheologice și, respectiv, cel al complexului muzeal, provine de la denumirea unei localități istorice, orașul medieval Orhei, care a existat pe aceste meleaguri în sec.XV-XVI, denumire evoluată în Orheiul Vechi, dupa părăsirea așezării date și întemeierea în alt loc a unui oraș nou, cu același nume, perpetuată până la etapa actuală.

Complexul muzeistic Orheiul Vechi reprezintă un sistem de monumente istorice și landșafturi naturale amplasate pe promontoriile meandrice, formate de albia sinusoidala a Răutului între satele Trebujeni și Butuceni. Din cadrul complexului Orheiul Vechi fac parte doua promontorii gigantice (Peștere și Butuceni), la care se alatură alte trei promontorii adiacente (Potarca, Selitra și Scoc) amplasate în lanț de la nord spre sud .

Promontoriul central sau locul propriu-zis al Orheiului medieval și al altor situri arheologice din diferite epoci istorice cu o arhitectură reprezentativă, valuri de pamant, citadele, complexe din piatra, poartă denumirea de Peștere, nume provenit de la multiplele peștere săpate în malul de vizavi al Răutului. Promontoriul are o forma ovală neregulată, orientat de la vest spre est, cu lungimea de 2000m, latimea maximală de 700m este înconjurat din trei părți (nord, est si sud) de apa Răutului, adunată într-un canion foarte adânc, săpat în straturile de calcar sarmațian (de circa 16-18 milioane ani vechime), cu maluri stâncoase și priporoase, cu o înalțime de până la 100-120m, constituind o adevarată fortăreață naturală. Partea de nord a promontoriului este înaltă, reprezentând o culme de deal cu marginea priporoasă și

inaccesibilă, care spre est și spre sud coboară în pantă, trecând ușor în lunca râului, străjuită din aceleași părți de versantele stâncoase ale promontoriului Butuceni, aflate vizavi, pe malul opus al Rautului. Din partea centrala a promontoriului, de la soseaua descrisa, se desprinde o mladita de drum care co-boara la vale spre Raut, apoi face o intorsatura spre vest, ajungand la un alt pod contemporan, tot din beton annat, aflat peste Răut la capătul de vest al promontorilui Butuceni și al satului cu același nume.

Promontoriul Butuceni completează esențial landșaftul și peisajul Orheiului Vechi. Promontoriul Butuceni are un aspect geologic extraordinar, cu zeci de plasturi calcaroase insiruite perfect orizontal, o mulțime de peșteri spațioase și grote mai mici, săpate în pereții stâncoși.

Promontoriul Butucem are o formă alungită de 3000m, o lățime de la 300m în extremitatea de nord-est până la 15 m în partea sa de mijloc, fiind orientat de la est spre vest, cu o pronunțată curbură spre nord-vest în partea apuseană.

La nord de Orheiul Vechi, la distanța de circa 1.5-3.0 km, se găsesc alte trei promontorii, la fel de frumoase și interesante din punct de vedere al reliefului și monumentelor arheologice din cadrul lor ca și primele două.

Zona Orheiului Vechi din cele mai vechi timpuri beneficiază din plin de condiții favorabile pentru gospodaria agricolă, diferite îndeletniciri auxiliare și relații comerciale: pământuri mănoase din cernoziom, bune pentru o agricultură intensivă; pășuni bogate în stare să hrănească turme imense de bovine, ovine și caprine; păduri seculare cu lemn de calitate; piatră de calcar bună pentru construcție; argilă de diferite tipuri bună pentru construcție și confecționarea ceramicii; apă curgătoare navigabilă cu pește din belșug, o vecinătate de doar 7 km cu Nistru - cel mai mare râu de la răsărit de Carpați etc.

Complexul arheologic Orheiul Vechi este menționat de către oamenii de cultură începând cu sec. XVIII. Printre personalitățile ilustre care au atras atenția asupra antichităților de la Orheiul Vechi se enumără marele cărturar și om de știință Dimitrie Cantemir, poetul Constantin Stamati etc. Dar identificarea ruinelor de langă satele Trebujeni și Butuceni cu orașul medieval Orhei a fost făcută pentru prima dată de către istoricul Vladimir Kurdinovskii, care pe la 1906 sublinia, ...anume în locul acesta, unde Răutul cotește brusc de la Trebujeni spre Butuceni, a fost asezat Orheiul... Din anul 1947 sub conducerea lui Gheorghe Smirnov în cadrul complexului Orheiul Vechi au fost inițiate săpături

arheologice care prin efortul mai multor cercetatori au continuat decenii în șir, inclusiv la etapa actuala.

Sursa: *http://orhei.dnt.md/2/*

Acest buletin informativ este elaborat de către Agenția de Dezvoltare Regională Centru

Agenția de Dezvoltare Regională Centru este o instituție publică necomercială, creată pentru implementarea obiectivelor de dezvoltare regională.

Agenția își desfășoară activitatea pentru cele 13 raioane cuprinse în Regiunea de Dezvoltare Centru (RDC), și anume: *Anenii Noi, Călăraşi, Criuleni, Dubăsari, Hînceşti, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Rezina, Străşeni, Şoldăneşti, Teleneşti, Ungheni.*

Pentru informații suplimentare contactați:
Serviciul de presă al ADR Centru
Responsabil de comunicare: Natalia Munteanu
Tel: 0268 2 26 92
www.adrcentru.md
e-mail: comunicareadrc@gmail.com

ADR Centru